שמע מינה מצטמק ויפה לו מותר, שאני הכא דקטמה, אי הכי מאי למימרא? הובערה איצטריכא ליה - מהו דתימא כיון דהובערה הדרא לה למילתא קמייתא, קמשמע לן, אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן קטמה והובערה משהין עליה חמין שהוחמו כל צורכן ותבשיל שבישל כל צורכו ואפי' גחלים של רותם, ש"מ מצטמק ויפה לו מותר, שאני הכא דקטמה אי הכי מאי למימרא? הובערה אצטריכא ליה, היינו הך? גחלים של רותם אצטריכא ליה. אמר רב ששת אמר ר' יוחנן כירה שהסיקוה בגפת ובעצים משהין עליה חמין שלא הוחמו כל צורכן ותבשיל שלא בישל כל צורכו, עקר לא יחזיר עד שיגרוף או עד שיתן אפר, קסבר מתניתין להחזיר תנן אבל לשהות משהין אע"פ שאינו גרוף ואינו קטום, אמר רבא תרוייהו תנהי לשהות תנינא *אין נותנין את הפת בתוך התנור עם חשיכה ולא חררה על גבי גחלים אלא כדי שיקרמו פניה הא קרמו פניה שרי להחזיר נמי תנינא בית הלל אומרים אף מחזירין ועד כאן לא קשרו בית הלל אלא בגרופה וקטומה אבל בשאינה גרופה וקטומה לא! ורב ששת נמי דיוקא דמתני' קמ"ל. אמר רב שמואל בר יהודה אמר רבי יוחנן ^א^כירה שהסיקוה בגפת ובעצים משהין (א) עליה תבשיל שבישל כל צורכו וחמין שהוחמו כל צורכן ואפי' מצטמק ויפה לו, אמר ליה ההוא מדרבנן לרב שמואל בר יהודה הא רב ושמואל דאמרי תרוייהו מצטמק ויפה לו אסור? אמר ליה אטו לית אנא ידע דאמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל מצטמק ויפה לו אסור כי קאמינא לך לרבי יוחנן קאמינא. אמר ליה רב עוקבא ממישן לרב אשי אתון דמקרביתו לרב ושמואל עבידו כרב ושמואל אנן נעביד כרבי יוחנן. אמר ליה אביי לרב יוסף מהו לשהות? אמר ליה הא רב יהודה משהו ליה ואכיל א"ל בר מיניה דרב יהודה דכיון דמסוכן הוא אפילו בשבת נמי שרי למעבד ליה, לי ולך מאי? אמר ליה בסורא משהו דהא רב נחמן בר יצחק *מרי דעובדא הוה ומשהו ליה ואכיל. אמר רב אשי: קאימנא קמיה דרב הונא ושהין ליה כסא דהרסנא ואכל, ולא ידענא אי משום דקסבר מצטמק ויפה לו מותר אי משום דכיון דאית ביה מיחא, מצטמק ורע לו הוא. אמר רב *נחמן ^ב^מצטמק ויפה לו אסור, מצטמק ורע לו מותר. כללא דמלתא: כל דאית ביה מיחא מצטמק ורע לו לבר מתבשיל דליפתא דאף על גב דאית ביה מיחא מצטמק ויפה לו הוא, והני מילי דאית ביה בשרא אבל לית ביה בשרא מצטמק ורע לו הוא, וכי אית ביה בשרא נמי לא אמרן אלא דלא קבעי לה לאורחין אבל קבעי לה לאורחין מצטמק ורע לו, לפדא, דייסא, ותמרי מצטמק ורע להן. בעו מיניה מרבי חייא בר אבא

שבח

מצטמק · מתמעט וכוין רטיי"ט לשון שדים צומקין (הושע ט) כמו שאתה אומר בלשון צוי נצטוה ובלשון צדק נצטדק וכן כל תיבה שראשה יסודה צד"י כשהיא מתפעלת נותן ט' אחר צד"י: **מותר** · להשהותן בכירה דאי לא במצטמק ויפה לו קאמר מאי אתא לאשמעינן אלא ע"כ במצטמק ויפה לו קאמר ואפילו הכי לא גזרו משום חיתוי הואיל ונתבשל כל צרכו ותנא חמין לאשמעינן דבעינן שהוחמו כל צרכן מבעוד יום: **שאני הכא דקטמה** · וגלי דעתיה דלא ניחא ליה בצמוקי: **גחלים של רותם** · חמין יותר משאר גחלים ואינם ממהרין לכבות כדאמרינן בהמוכר את הספינה (ב"ב דף עד:): **משהין עליה** · ואע"פ שלא קטמה ואמוראי נינהו אליבא דר' יוחנן: **מתניתין** · דקתני עד שיגרוף: **להחזיר תנן** · דלא שרו בית הלל להחזיר עד שיגרוף ופירוקא דמתניתין כדאמרינן לעיל חסורי מיחסרא הלכך עקר לא יחזיר הואיל ואינה גרופה: **תרוייהו תנהי** · בין לשהות בשאינה גרופה תנינא בהדיא סתם משנה דמותר, ועקר לא יחזיר נמי תנינא, ולמה ליה לרבי יוחנן לאשמעינן: **הא קרמו פניה שרי** · והייטו לא בישל כל צרכו ותנור לאו גרוף וקטום הוא, ואי נמי גרוף, בתנור לא מהניא גריפה כדתנן במתניתין וכ"ש פת דאדעתא לבשולי יהביה בגוויה: **ועד כאן לא שרו כו'** · דמתניתין אלאחר שיגרוף קאי דקתני לא יתן עד שיגרוף ובין למאן דאמר לא ישהה ובין למ"ד לא יחזיר מ"מ חזרה דסיפא אגרוף וקטום מהדר: **ורב ששת נמי דיוקא דמתני' קמ"ל** · משום דלא מתני לה בהדיא הא קרמו שרי" ותנן דמשהין קדירה על גבי כירה שאינה גרופה אדחנניה סמכינן הואיל ותנן סתם מתניתין כוותיה כדאמר הא קרמו שרי' ואע"ג דלא בישל כל צרכו ואמר רב ששת משמיה דרבי יוחנן כוותיה, דמתניתין דפרקין משום חזרה הוא דבעי גרופה אבל לשהות לא, וכל הני אמוראי דאסרי סברי מתניתין לשהות תנן: **מהו לשהות** · בשאינה גרופה: **מסוכן הוא** · רגיל לאוחזו בולמוס וצריך לאכול מאכל מתוק וטוב: **מרי דעובדא** · מדקדק במעשיו: **מיחא** · קמח: **כסא דהרסנא** · דגים המבושלים בשמן בקמח: **דאית ביה בשרא** · מצטמק ויפה לו שאומן הבשר משבר כח הלפת כדאמר בברכות (דף מד:): **לאורחין** · צריך חתיכות חשובות לשום לפניהם ואין דרך כבוד בתבשיל המצטמק שאין הבשר ניכר בו: **לפדא** · מאכל שעושה מתאנים: **תמרי** · מאכל תמרים:

שבח

שמע מינה מצטמק ויפה לו מותר · פירש בקונטרס דאי האי תבשיל במצטמק ורע לו מאי אתא לאשמעינן וקשה לר"י הא איצטריך לאפוקי מדרבי מאיר ורבי יהודה דאסרי בשאינה גרופה אפילו חמין דמצטמק ורע להם ועוד קשה כיון דהשתא ס"ד דמשום דהובערה הדרא למילתא קמייתא כי משני שאני הכא דקטמה מאי פריך מאי למימרא הא איצטריך טובא לאפוקי ממאי דס"ד מעיקרא ונראה לר"י דהשתא ס"ד דלא חשיבא קטומה כלל משום דהובערה ואשמעינן דהדרא למילתא קמייתא דאי חשיבא קטומה אמאי נקט בישל כל צרכו אפי' לא בישל כל צרכו שרי דאפילו רבי מאיר דמחמיר מכולהו תנאי שרי בחמין שלא הוחמו כל צרכן כדפירשנו לעיל דסתם חמין ותבשיל הוי שלא הוחמו כל צרכן ופריך שמע מינה מצטמק ויפה לו מותר דהא סתם תבשיל אמר לקמן דמצטמק ויפה לו הוא ומשני שאני הכא דקטמה פירוש וחשיבא לגמרי קטומה וה"ה אפילו לא בישל כל צרכו שרי והא דנקט בישל כל צרכו לאשמעינן דאי לאו קטומה אפילו בישל כל צרכו אסור משום דמצטמק ויפה לו הוא ופריך אי הכי מאי למימרא אף על גב דאשמעינן דאי לא קטמה אסור מ"מ מדנקט למילתיה בלשון היתר משמע דהתירא אתי לאורויי לן ואף על גב דאשמעינן דלא הדרא למילתא קמייתא נראה לו דהא לא איצטריך לאשמעינן דסברא הוא דלא הדרא למילתא קמייתא ואף על גב דמעיקרא הוה בעי למימר דהדרא למילתא קמייתא לאו משום דסברא הוא לומר כן אלא משום דנקט במילתיה בישל כל צרכו היה ר"ל כן כדפרישית ומשני דמכל מקום אצטריך דמהו דתימא כו' ועוד יש לומר שאני הכא דקטמה דלאו לגמרי מהניא קטימה אלא דוקא משום דבישל כל צרכו אבל לא בישל כל צרכו אסור משום דהובערה והשתא אתי שפיר הא דנקט הכא קטמה והובערה ולעיל נקט ונתלבתה דנתלבתה הוי פחות מהובערה והויא לגמרי כקטומה ופריך א"ה מאי למימרא דהא בלאו מילתיה מסברא ה"א דלא הדרא למלתא קמייתא כמו בנתלבתה ושרי ואפי' לא בישל כל צרכו ובלשון איסור ה"ל לאשמעינן ולא בלשון היתר ומשני הובערה איצטריך ליה ואי לאו מילתיה לא היה פשוט היתר אלא הוה ס"ד למימרא דהדרא למילתא קמייתא:

אמר רב ששת אמר ר' יוחנן כירה שהסיקוה בגפת ובעצים משהין עליה תבשיל שלא בישל כל צרכו כו' · פסק ר"ח דהלכה כרב ששת אמר ר' יוחנן דרבא דאמר תרוייהו תנהי סבירא ליה כוותיה וכן פסק רש"י דסתם מתניתין דפרק קמא (דף יט:) כחנניה ומותר להשהות אפי' באינה גרופה אבל להחזיר ודאי אסור אא"כ גרוף וקטום ואפי' *בישל כל צרכו כדפי' לעיל: **דיוקא** דמתני' קמ"ל · פי' רש"י דקמ"ל דקרמו פניה שפיר דמי ואין נראה דדיוק פשוט הוא דהא כיון דתנא עד שיקרמו פניה ממילא שמעינן דקרמו פניה שרי ונראה לפרש דדיוקא דמתניתין דכירה אתא לאשמעי' דלהחזיר תנן וחסורי מחסרא והכי קתני: **מהו** להשהות · באינה גרופה ולא בישל כל צרכו קבעי או במצטמק ויפה לו:

שבח

עין משפט
נר מצוה

ו א ב (מיי' פ"ג מהל' שבת הל' ד') סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סימן רנג סעיף א:

נושא
שיטות אמוראים
1. מצטמק ויפה לו
2. שהייה
3. החזרה

רבינו חננאל

לא שנא ופשטנא מהא דתניא כירה שהסיקוה בגפת ובעצים סומכין ואין מקיימין עליה אלא אם כן גרופה וקטומה עממו הגחלים או שנתן לתוכה נעורת של פשתן דקה הרי כקטומה (דבי) [אמר רב] (שמעון) [שמואל] בר יהודה א"ר יוחנן כירה שהסיקוה בגפת ובעצים משהין עליה חמין שהוחמו כל צרכן ותבשיל שבישל כל צרכו ודוקא כירה שהיא שפיתת ב' קדרות אבל אם אין בה אלא שפיתת קדרה אחת אסור ואפי' מצטמק ויפה לו מותר ואע"ג דרב ושמואל פליגי הא קי"ל דרבי יוחנן לגבי רב ושמואל הלכתא כר' יוחנן ומה שאמר רב (עקיבא) [עוקבא] ממישן לרב אשי אתון דמקרביתון לרב ושמואל עבידו כרב ושמואל לאו משום דהלכתא כוותייהו אלא לעולם הלכתא כר' יוחנן דשרי אבל אתון דנהיגתון איסורא כרב ושמואל הוו להו דברים המותרין ואחרים נהגו בהן איסור אי אתה רשאי להתירן בפניהם והא דאמר רב יהודה מסוכן בשבת שרי למיעבד ליה פשוטה הוא: **הא** דאמר רב נחמן בר יצחק מצטמק ויפה לו אסור מצטמק ורע לו מותר · כללא דמילתא כל דאית ליה מיחא מצטמק ורע לו הוא בר מתבשילא דליפתא דאע"ג דאית ליה מיחא מצטמק ויפה לו הוא כו' · האי כללא (לגברי) [לגבי] רב ושמואל אמרה ולית הלכתא אלא כר' יוחנן דהא סייעיה ר' עקיבא ממישן לרב אשי · **לפדא** דייסא ותמרי מצטמק ורע לו מותר

מבנה
שהות
להחזיר
תנינא

תימה דמאי אסור להחזיר מ"מ מדאמר לקמן [דף מ:] נותן אדם קיתון של מים כנגד המדורה [illegible] מאן דשרי אפילו יד סולדת בו ואם כן מאי אסור תבשיל שלא בישל כל צרכו להחזיר הא לא שייך ביה בישול ולעיל [דף לח.] נמי דאסור להטמין משחשיכה אפילו באין מוסיף הבל גזרה שמא יחתה הא לא שייך ביה בישול וי"ל דודאי בשמן לא שייך בישול אבל בתבשיל אפילו במבושל מבעוד יום שייך בישול והא דשרינן קיתון של מים היינו ליתן במקום שאפי' תהיה שם כל היום לא תהיה יד סולדת בו [תו"י]

מסורת
השו"ם

לעיל יט:

◆◆◆

הגהות
הב"ח

(א) גמ' אמר רב שמואל בר יהודה א"ר יוחנן כירה וכו' משהין עליה חמין שהוחמו כל צורכן ותבשיל שבישל כל צורכו ואפי' מצטמק

[ביצה כג: חולין קי.]

לספרי' דגרסי הכא רב נחמן ז"ל דלאו דרב ושמואל דהא קאמר דהא איהו גופיה משהי ליה ואכיל [תו"י]